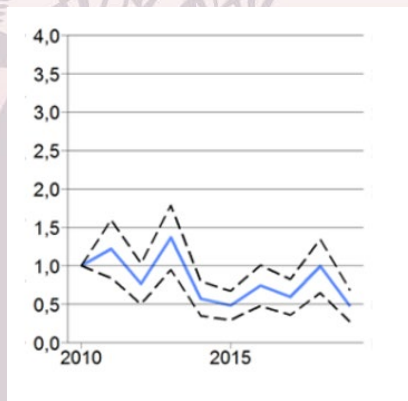

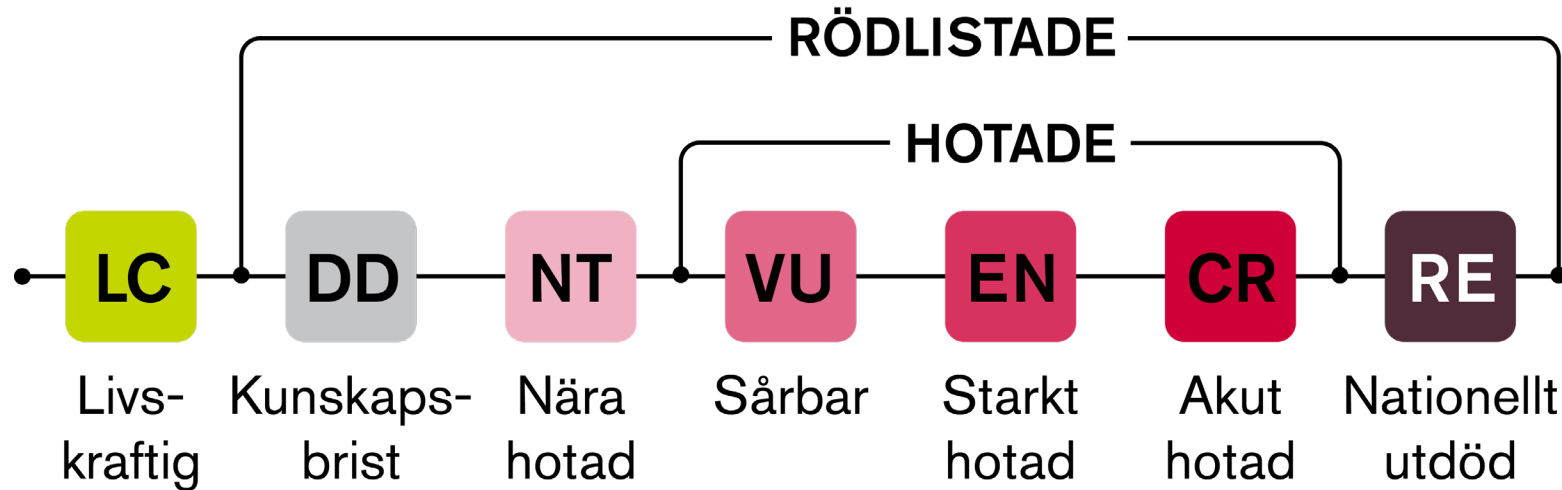
Vilka data används när den svenska rödlistan tas fram?

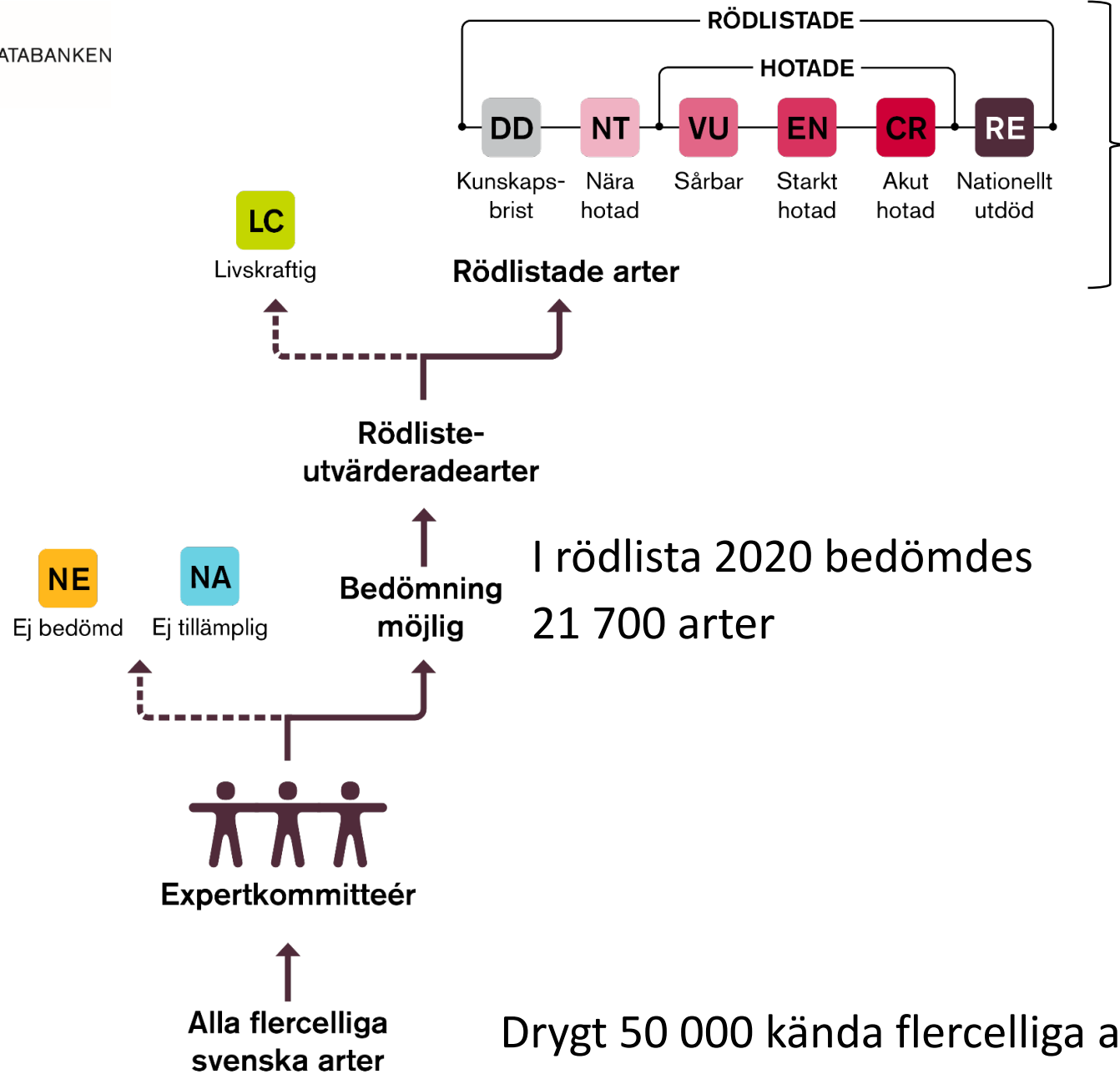

Ulf Bjelke 2022-04-27

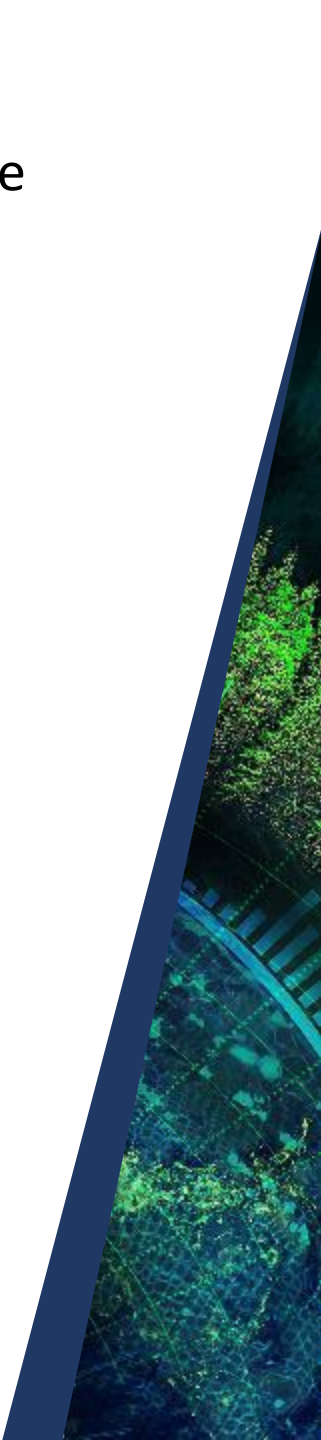
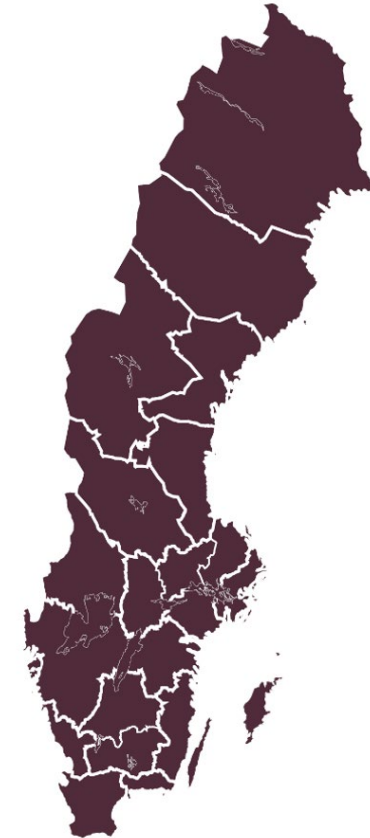
Internationella naturvårdsunionen IUCN, har ett rödlistningssystem som används globalt och av allt fler länder

Olika värden placeras i en algoritm som sedan ger utfallet huruvida arten är livskraftig (LC) eller placeras i någon av rödlistningskategorierna.

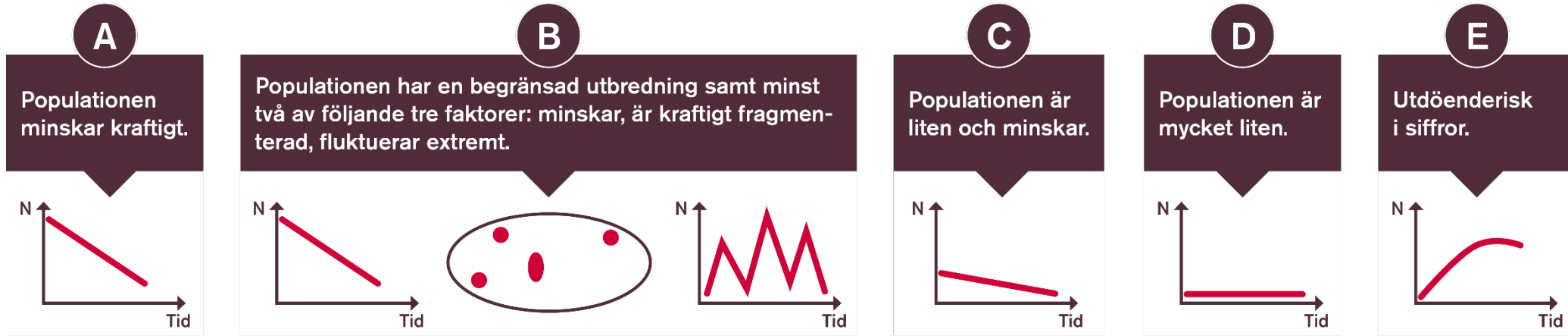

4 700 arter rödlistade

Rödlistekriterierna

Vad man mäter:

Minskningstakt

Är arten fragmenterad

Extrema fluktuationer

Antal individer eller lokaler

Utbredningsområdets storlek

Bedömningsfönstret är 3 generationer eller 10 år (det som är längst)

För insekter oftast 10 år

Kryptogamer inte sällan 30-100 år

Exempel på underlag för bedömningarna

Miljöövervakning, t ex , fågeltaxering, provfischen, bottenfaunaundersökningar, dagfjärilsövervakning. Riktade inventeringar av olika slag

Jakt- och fiskestatistik

Riksskogstaxering, t ex andel död ved och äldre skogar,

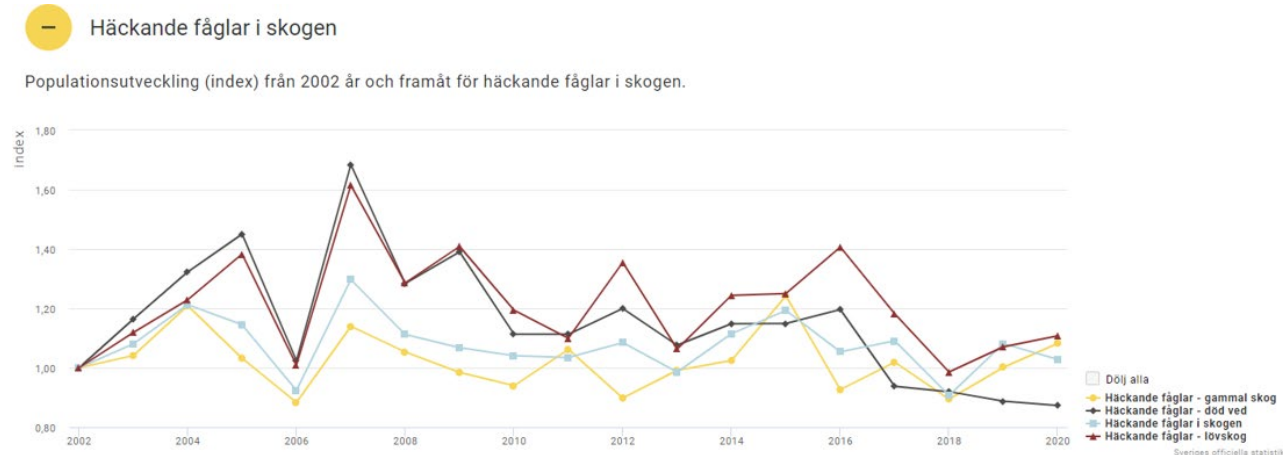
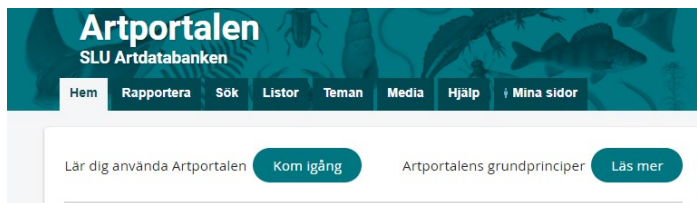
Jordbruksverkets siffror för areal gräs- och naturbetesmarker

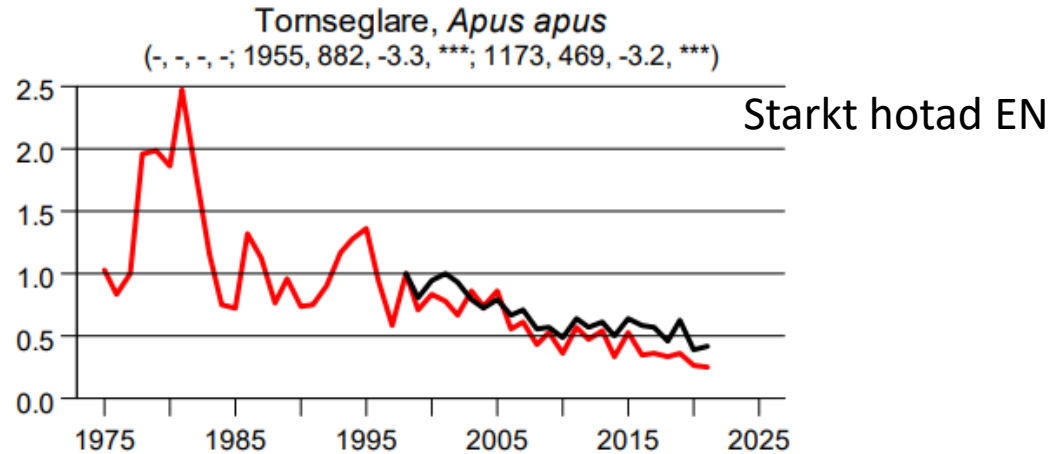
Citizen Science via Artportalen

Forskning om arters miljökrav och ekologi

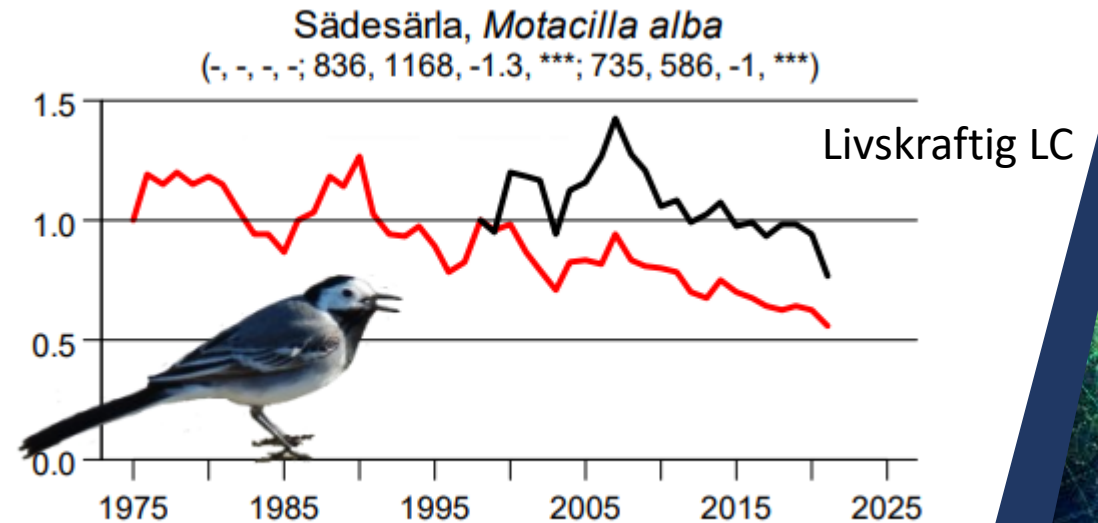
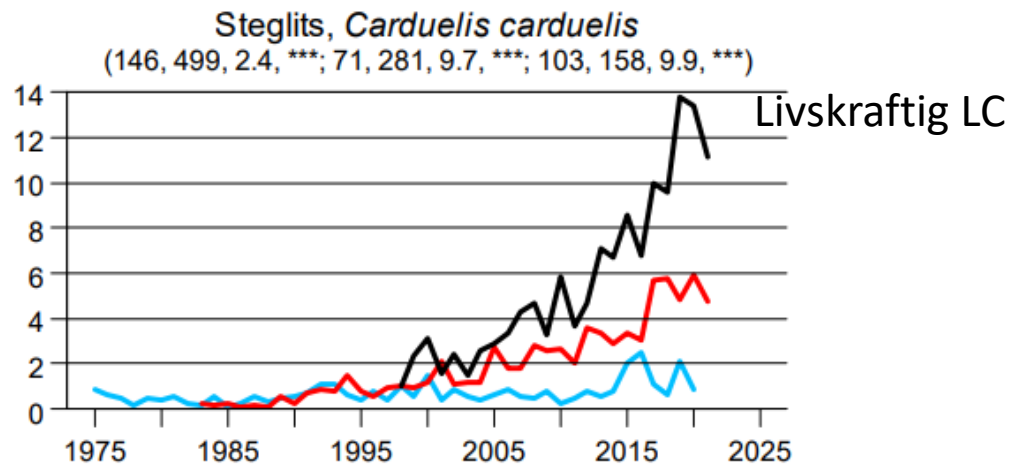
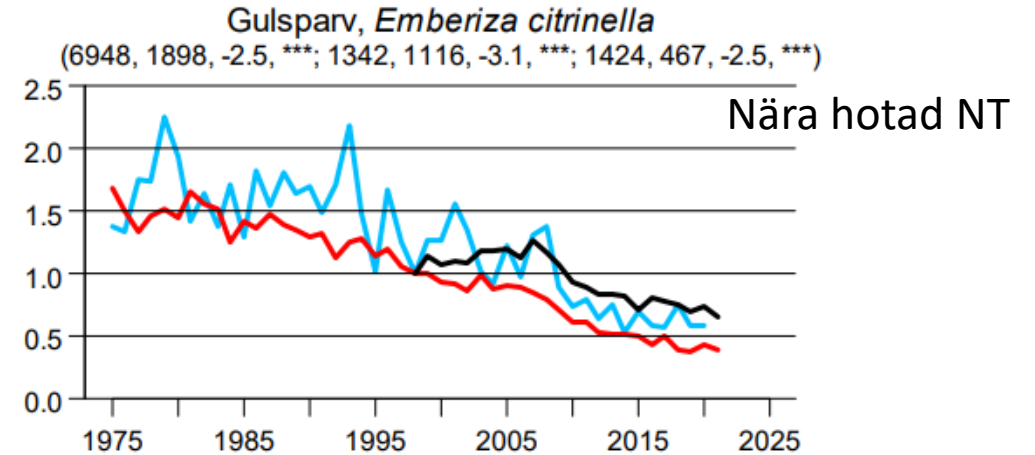

Foton, Ulf Bjelke och Åke Bruun

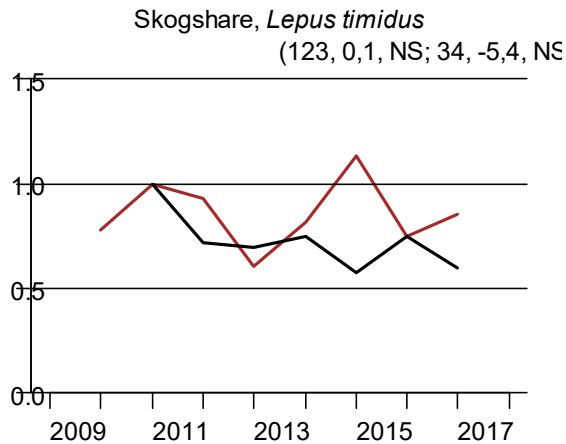
Data från svensk fågeltaxering

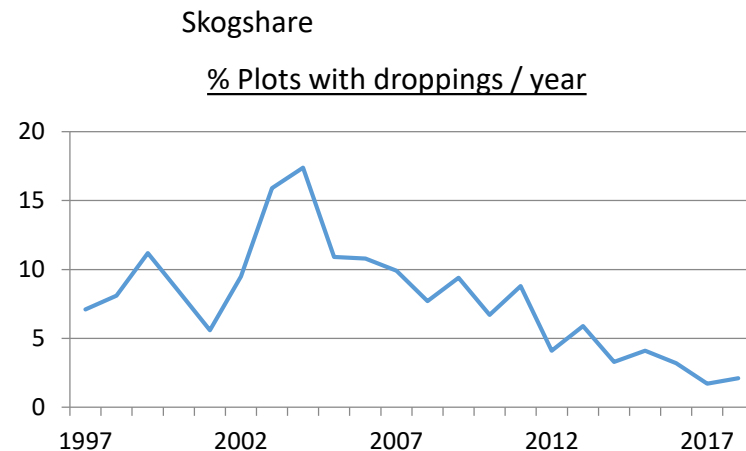
Däggdjur

Exempel skogshare och igelkott Nära hotade NT

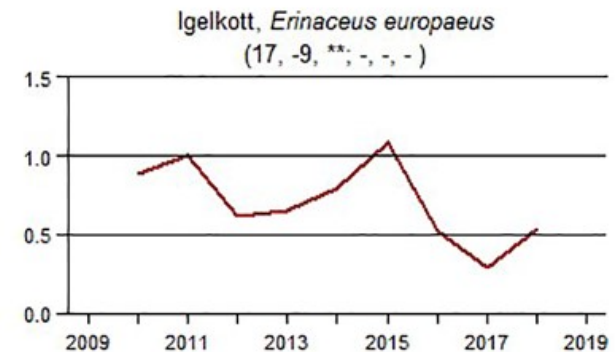
För däggdjur finns olika källor som ger kunskap om ökning eller minskning
Jaktstatistik, inventeringar (inklusive fågeltaxeringen)

Fågeltaxeringsdata

Inventering från Grimsö forskningsstation

Foton Rolf Segerstedt, Ragnar Hall,
Eivor Kuchta/Shutterstock.com

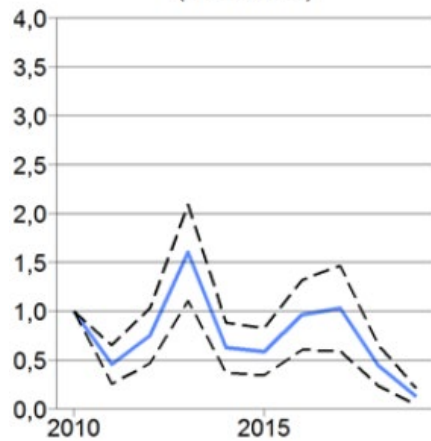
Svensk Dagfjärilsövervakning, koordineras av Lunds universitet på uppdrag av NV sedan 2010. Även SEF, SLU och Lst ingår i samarbetet. Frivilliga i hela landet räknar fjärilar. Gemensam, systematisk metodik som fördelas på 3-7 inventeringstillfällen under säsongen. <https://www.dagfjarilar.lu.se/>

Fjärilar

Svensk Dagfjärilsövervakning

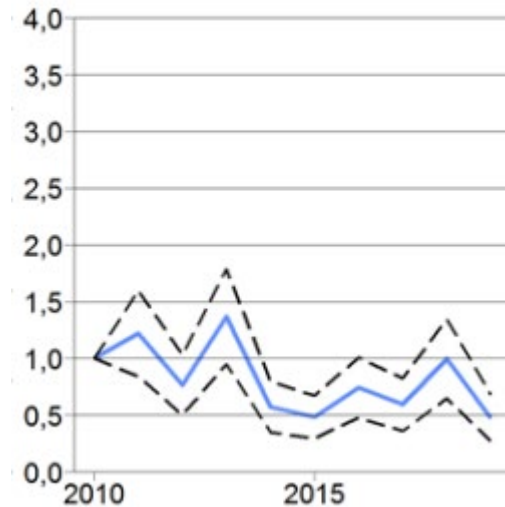
Svartfläckig blåvinge
(49 lokaler)

Nära hotad NT

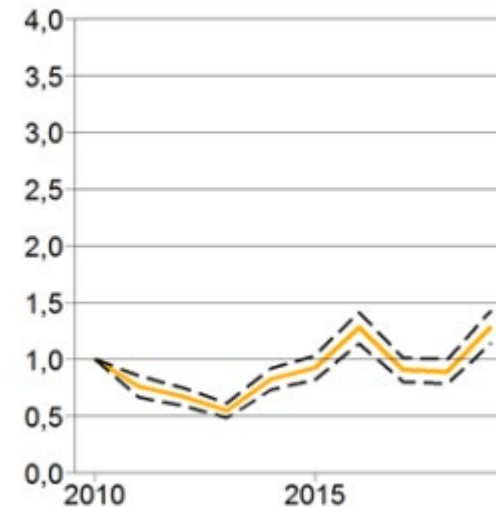
Silversmygare (118 lokaler)

Nära hotad NT

Citronfjäril (783 lokaler)

Livskraftig LC

Fiskar

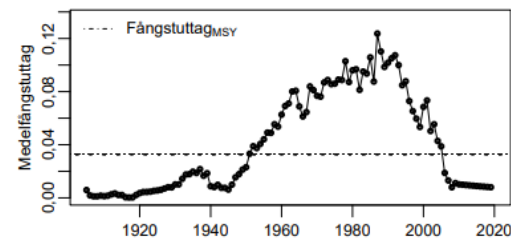
Exempel: Lake, Sårbar VU, Pigghaj, Akut hotad CR

Årliga provfisken utförda av Fiskeriverket/SLU AQUA
Landningsdata och beståndsutveckling i Nordsjön (pigghaj).
Lake har minskat uppemot 40 % och pigghaj 90 %

För fisk används en kombination av provfisken och landningsdata från yrkesfisket. En sammanvägd bedömning görs. Det är sällan som en det finns en enda graf.

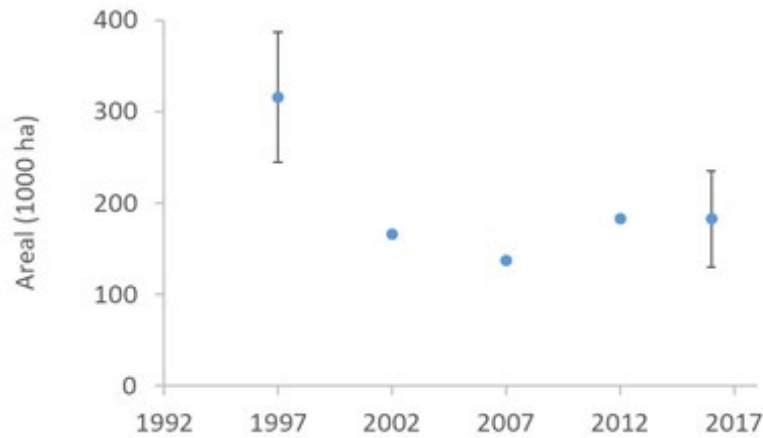
Illustrationer Linda Nyman

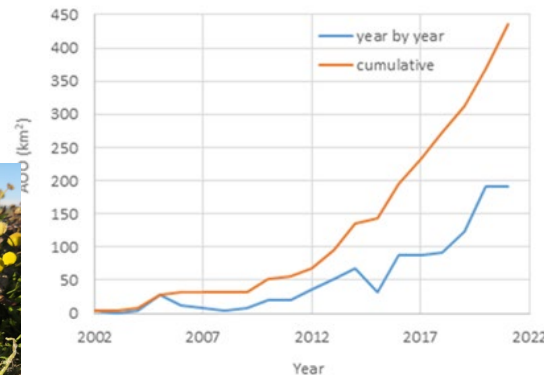
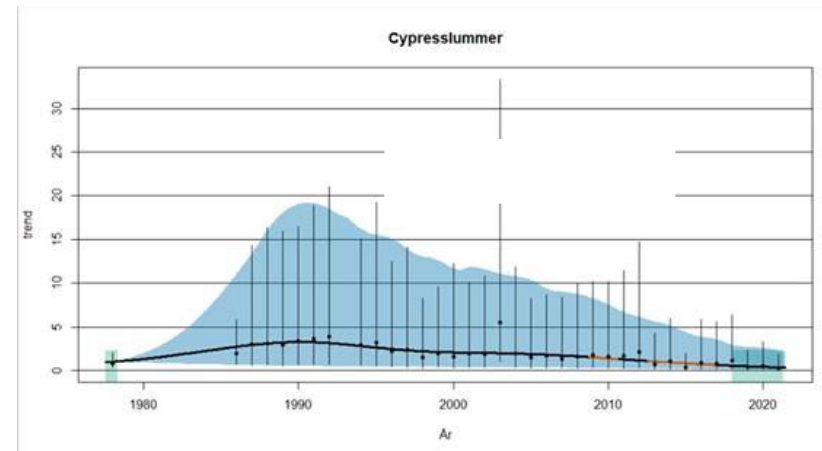
Figur 4. Medelfångstuttag (proportion 0–1) av 5–30-årig pigghaj för åren 1905–2020. Fångstuttag_{MSY} anger det referensvärde för skördehastighet som ger ett hållbart fiske över tid.

Kärlväxter. Data från Riksskogstaxeringen och Floraväxteriet

Knärot Sårbar VU
Bedömningsfönster 60 år

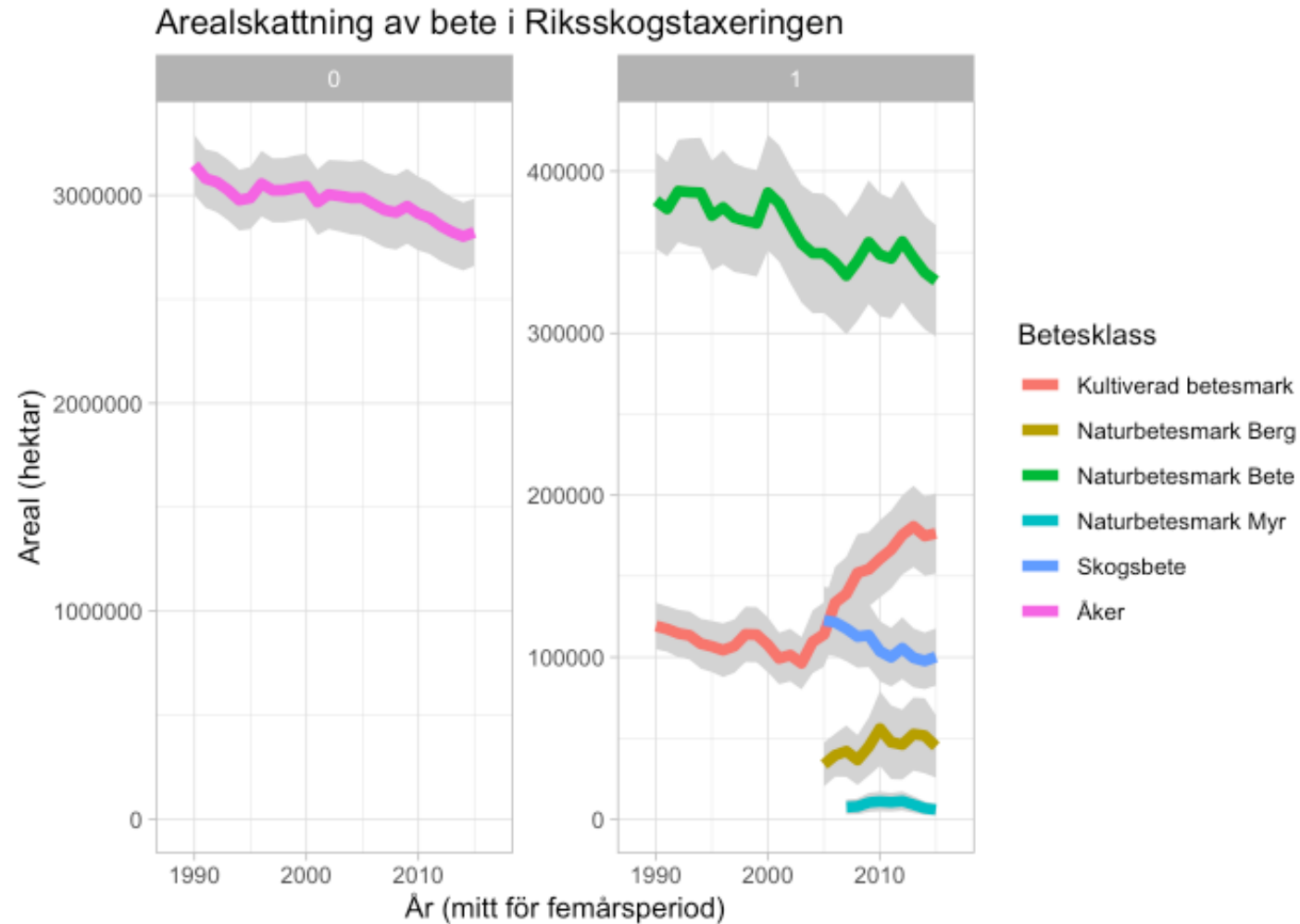

Cypresslumner Sårbar VU
Bedömningsfönster 60 år

Utveckling för den invasiva strandväxten strandkotula, vars utbredning gör att flera inhemska strandväxter nu minskar

Trender för habitatförändring kan användas för att bedöma om en art ökar eller minskar

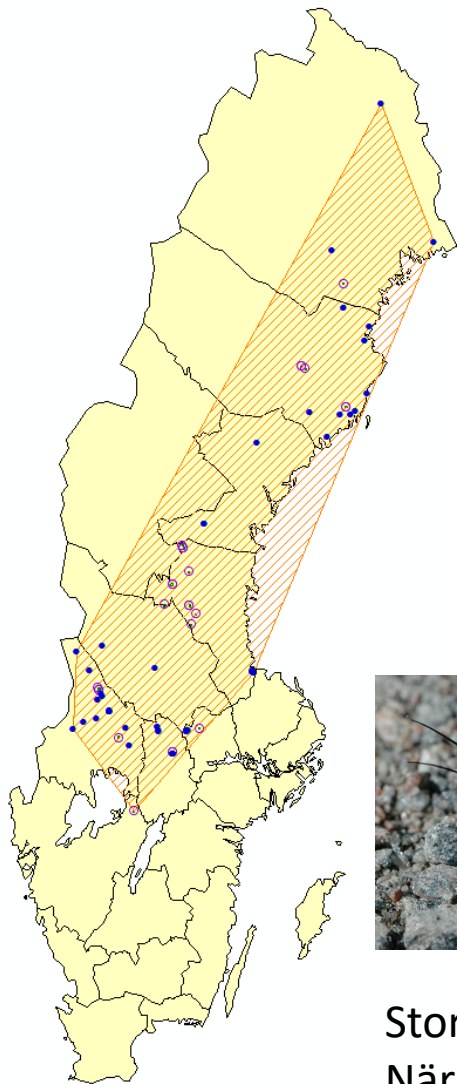

Trenddata viktigt men även annan typ av data har mycket stor betydelse och omfattar betydligt fler arter: Observationsdata för att avgöra utbredningsområde, förekomstområde och fragmentering viktiga delar av rödlistning och görs för flera tusen arter.

För denna information används ofta sporadiska rapporter från naturkunniga personer. Behöver inte vara del i systematiska undersökningar

Observationer som påverkar det kända utbredningsområdets storlek och antal lokaler kan också påverka rödlistningen. Även återbesök på äldre fyndplatser viktiga för kunskap om arter.

För majoriteten av de bedömda arterna saknas trenddata och för dessa är alla typer av verifierade rapporter viktiga.

Storfläckig kungsnattslända
Nära hotad NT Foto Fredrik Stjernholm

WANTED

MORE DATA

**YOU CAN
CONTRIBUTE**

Slutsatser

Med systematiska undersökningar kan man komma långt för att nå kunskap om arters trender

Det skulle behövas tidsseriedata för långt fler arter än idag
t ex vad gäller t ex insekter

Även icke-systematisk rapportering av naturkunniga personer är till stor och viktig hjälp när rödlistan tas fram

Fortsätt rapportera!

Tack för att ni lyssnade!

Mörkertal

Om man för en art känner till 50 lokaler eller populationer inom landet, finns ofta ytterligare okända förekomster. Dessa behöver skattas och i rödlistesystemet anges både ett troligt och ett maxvärde

Faktorer att beakta vid framtagande av mörkertal:

Är arten lättigenkännlig för allmänheten eller krävs expertkunskap?

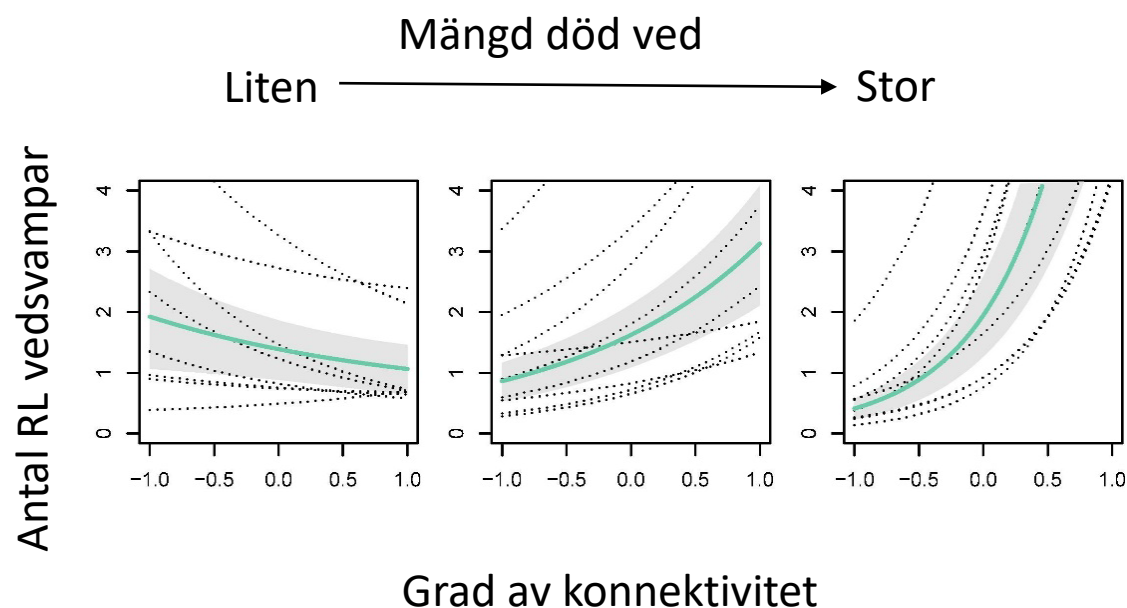
Är den påvisbar endast under kort period varje år?

Är livsmiljön ovanligt eller vanligt förekommande?

I hur stor omfattning har man aktivt sökt efter arten?

Andelen "gammal skog" ökar men flera gammelskogsarter minskar – hur kan det komma sig?

- Miljömålsindikatorns definition av "gammal skog" inte detsamma som "gammelskog"
- Studier av olika artgrupper har visat att arter knutna till gammal skog är beroende av kontinuitet – av gammal skog men särskilt av tillgången av specifika substrat i tid och rum
- Många av substraten tar sekler till hundratals år att bildas, de nybildas inte i samma takt som de försvinner i och med avverkning av gamla bestånd
- Många populationer av arter sprids endast i de närmsta området – de har svårt att sprida sig till andra lämpliga miljöer

ARTDATABANKEN

SCIENCE AND
EDUCATION **FOR**
SUSTAINABLE
LIFE